

HALKBİLİMİNDE FARKLI BİR SES: SEYFİ KARABAŞ (1945-1998)

Prof. Dr. Seyfi Karabaş 08 Ocak 1945 tarihinde dünyaya geldi. 1967 yılında Robert Koleji'nden mezun olduktan sonra, yüksek lisans (M.A.) ve doktora öğrenimini (Ph.D.) Kaliforniya Üniversitesi'nde (Berkeley ve Los Angeles) 1967-1974 yılları arasında İngiliz, Fransız ve Türk edebiyatları üzerinde karşılaştırmalı çalışmalar yaparak tamamladı. "Structure and Function in The Dede Korkut Narratives" adlı doktora tezini, Profesör Arnold J. Band'ın danışmanlığında hazırladı. Türkiye'ye döndükten sonra Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmaya başladı. "Joseph Andrews and the Novel Genre" başlıklı çalışması ile Doçent oldu. 18. ve 19. Yüzyıl İngiliz romanı, aydınlanma ve İngiliz romantizmi, satir, Türk romanı, Türk halk şiiri ve Türk mitolojisi konularında Lisans ve Lisans üstü dersler verdi.

Karşılaştırmalı edebiyat araştırmalarında Türk edebiyatından ve folklorundan geniş ölçüde yararlandı. Özellikle Dede Korkut hikâyeleri üzerine hazırladığı doktora tezinden sonra Türk folkloruna eğildi ve bu çalışmalar sırasında folklorumuzun (Karabaş, İngilizce folklor terimi için Türkçe "Budunbilim" veya "Budunbilgisi" karşılığını benimsemişti.) zenginliğine gönül vererek ömrü boyunca çalışmalarını bu alanda yürüttü.

Seyfi Karabaş'la tanıştığım zaman folkloru anlamaya çalışan bir yüksek lisans öğrencisiydim. Bu tanışmanın ardından onun "Bütüncül Türk Budunbilimine Doğru" adlı kitabını okudum. Onun için ilk izlenimim Freudçu bir çizgide olduğu ve halkbilimi metinlerinde karşılaştığı her nesneyi bir cinsiyet uzvu olarak algıladığı şeklinde oldu. Zaman içinde ben folkloru, Seyfi Karabaş'ı ve yazdıklarını tanıdıkça onun alanımızda "farklı bir ses" olarak önemli bir boşluğu doldurduğunu

anladım. Sonra aramızda dostluk ve akademik bir alış-veriş başladı. Son olarak bir lisans öğrencimi Temmuz başlarında "Bütüncül Türk Budunbilimine Doğru"yu edinmesi için ODTÜ'ye gönderdiğim zaman onun artık aramızda olmadığını, birkaç gün önce sessiz sedasız göçüp gittiğini öğrendim. Amansız bir hastalığın pençesinde olduğunu biliyordum ama sonsuzluk dünyasına gitmekte bu kadar aceleci olacağını doğrusu tahmin edemezdim.

Seyfi Karabaş, 1998 yılı içinde kaybettığımız Pertev Naili Boratav'dan sonra folklor dünyasının ikinci büyük kaybı oldu. ABD'de geliştirip güçlendirdiği yöntem bilgisini kendine özgü üslubuyla Türk folklor metinlerine tatbik eden ve yaptığı onlarca çalışmada "farklı bir ses" olduğunu kanıtlayan Karabaş'ın Türkiye'de yeteri kadar anlaşıldığını söyleyemem. Eskiler "âlimin ölümü âlemin ölümü" derlermiş. Eskilerle birlikte bu söz de galiba eskilerde kalmış "Şov" dünyasından bir "star" kaydığında bütün dünyanın duyduğu günümüzde, Karabaş, üzerinde çalıştığı folklor metinlerinin diliyle "**Bir garip öldü diyeler/ Üç günden sonra duyular/ Soğuk su ile yuyalar/ Şöyle garip bencileyin**" mısralarını andıran bir sessizlik içinde göçüp gitti.

Prof. Dr. Seyfi Karabaş doktora çalışmasında Dede Korkut'a yapısal ve işlevsel açıdan yönelmiş, eski Türk destanları ile Dede korkut arasında bu açıdan ilişkiler kurarak bu konudaki çalışmalarını "Dede Korkut'ta Renkler" (İstanbul 1996) ile yeni bir boyuta taşımıştı.

Türk Halk edebiyatının türkü ve manî formları üzerinde eserlerinde durmuş, onları Türkiye'de biraz da tepki topladığı bir yöntemle analiz etmeyi denemişti. Manî tariflerinde sıkça yer alan "ilk iki mısra doldurmaz olur" şeklindeki ifadelerin yanlışlığını o bu çalışmalarında ortaya

koymuştu. Manilerde niteleme, imge bütünlüğü, ezgi yapısı ve kalıpsal çözümleme onun bu konudaki diğer metotlu yaklaşımları arasında yer almaktadır. Nasreddin Hoca fıkraları üzerine yaptığı çalışmalar, yurt içinde ve dışında ilgi uyandırmış, onun kaleminden Nasreddin Hoca fıkraları İngilizce'ye aktarılarak bir kitap halinde yayınlanmıştı. Seyfi Karabaş, halk inançları, deyimler, halk hikayeleri gibi kendi adlandırmasıyla Türk "Budunbilimi"nin bir çok alanına dikkatini yönelterek yapısal ve işlevsel açıdan kendine özgü yorumlar getirmişti.

Bizim millet olarak bir özelliğimizin de, biri ölmeden önce kıymetini bilmemek olduğunu kabul etmemiz lazımdır. Bu yüzden Seyfi Karabaş'ın Türk Folklor Araştırmaları dergisinde başlayan ve Halkbilimi, Ana Yurttan Ata Yurda Türk Dünyası gibi dergilerde, sempozyumlarda ve yayınladığı kitaplarda devam eden yazı hayatının bundan sonra halkbilimciler tarafından daha yakından takip edileceğine inanıyorum.

Kısa hayatı boyunca "medyatik" olmak yerine "akademik" olmayı tercih eden Prof. Dr. Seyfi Karabaş'ın makale, bildiri ve kitaplardan oluşan yayınları genç ve gelecek kuşakların yararlanacağı bir külliyat oluşturmaktadır.

ODTÜ Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Sabri Koç'un yardımlarıyla elde ettiğimiz Seyfi Karabaş'a ait biyografi ve bibliyografyayı Türkçeye aktararak yayına hazır hale getiren Yrd. Doç. Dr. Nebi Özdemir'e Milli Folklor/Uluslar Arası Halkbilimi Dergisi olarak teşekkür ederken, Karabaş'a Tanrı'dan rahmet diliyoruz.

**Prof.Dr.Seyfi Karabaş'ın Türk Halkbilimi Konusundaki Yayınları:
a.Makale ve Bildirileri:**

"İnce Giyerim İnce", *TFA*, 236, Mart 1969: 5220- 5222.

"Bir Yıldız Doğdu Yüceden", *TFA*, 242, Eylül 1969: 5394-5396.

"Kızılıklar Oldu Mu?", *TFA*, 254, Eylül 1970: 5734-5737.

"Mani Derlemelerini Düzenleme Üzerine", *TFA*, 278, Eylül 1972: 6407-6410.

_(Kitap Tenkidi) "(Hazırlayanlar) Mehmet Kaplan, Mehmet Akalın ve Muhannaz Bali; *Köroğlu Destanı* (Anlatan) Behçet Mahir", *TFA*, 302, Eylül 1974: 7089-7090.

_(Kitap Tenkidi) "(Hazırlayanlar) Faruk Sümer, Edip Ahmet Uysal ve Warren S. Walker; *The Book of Dede Korkut: A Turkish Epic*", *Western Folklore*, 33,4 (October 1974): 338-340.

_(Kitap Tenkidi) "İlhan Başgöz ve Andreas Tietze; *Bilmece: A Corpus of Turkish Riddles*", *Western Folklore*, 34, 1 (January 1975): 66-67.

"Bir Deneme: Folklorun Tanımı", *TFA*, 313, Ağustos 1975: 7396- 7397.

"Dilsel Budunbilim Ürünleri Çalışmaları Üstüne Notlar", *Halkbilimi*, 14, Mart 1976: 5-13, 30.

"Kalıpsal Yazın Çalışmaları", *Halkbilimi*, 17, Haziran 1976: 4-12.

"Manilerde Nitelemeler ve Eylemler", *TFA*, 323, Haziran 1976: 7675- 7678.

"Bir Mani Derlemesinin Düşündürdükleri", *Halkbilimi*, 23, Ocak 1977: 3-14.

"Manilerde Yır Yapısı", *Halkbilimi*, 24, Şubat 1977: 3-10.

"Kalıpsal Çözümlemenin Manilere Bir Uygulaması", *Halkbilimi*, 25, Mart 1977: 3-10.

"Manilerin Simgesel Evreni", *Halkbilimi*, 27, Mayıs 1977: 3-18.

"Basat Depegözi Öldürdüğü Boyun'un Karşıt Yansımaları Yapısı", *Halkbilimi*, 28, Haziran 1977: 11-24; 29, Temmuz 1977: 15-17.

"Düzenici Tipi ile Nasreddin Hoca", *Halkbilimi*, 30, Ağustos 1977: 3-14; 31-32, Eylül-Ekim 1977: 4-14; 33, Kasım 1977: 17-31.

"Çalığışu'nun Yazınsal ve Budunbilimsel Bir İncelemesi", *Türk Halkbilimi Araştırmaları Yıllığı -1977*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1979: 119-163.

"Türk Masalının Toplumsal-Tarihsel Yapımıza Tuttuğu Işık", *Halkbilimi*, 37, Mart 1978: 25-29; 38, Nisan 1978: 19-32; 41, Temmuz 1978: 28-32; 42, Ağustos 1978: 11-15.

"İnançlarımızla Manilerimizde İmge

Bütünlüğü", *Ulusal Kültür*, 1, Temmuz 1978: 55- 63.

_(Kitap Tenkidi)" Saim Sakaoglu, Gümtüşhane Masalları, Metin Toplama ve Tahlil", *Ulusal Kültür*, 6, Ekim 1979: 233-240.

_"Structural Affinities Among the Oğuz Social Structure, Oral Turkish Folklore and Handcrafts", in Majer, Hans Georg et. al., eds. *Ars Turcica: Akten des VI. internationalen Kongress für türkische Kunts*, 3 vols. Editio Maris, 1979, Münich: 563-575.

_"The Function of the Nasraddin Hodja Phenomenon in the Turkish Society" *International Journal of Turkish Studies*, 2, 1 (1981): 89-100.

_"Ideology in Turkish Idioms", *International Journal of Turkish Studies*, 3, 1 (1984-1985): 117- 122.

_"Social function of the Dede Korkut Narratives", Papers of the 8th Congress for the *International Society for Folk Narrative Research*, ed. Reimund Kvideland, Bergen, 1984, Volume 2: 11-19.

_"Hairy Turkish Cartoons", *Humor*, 3, 2 (April 1990): 193- 215.

_"The Use of Eroticism in Nasreddin Hoca Anecdotes", *Western Folklore*, 49, 3, July 1990: 299-305.

_"A note on the Structural and Content Analysis of a Turkish Folk Tale", *International Journal of Turkish Studies*, 5, 1-2 (Winter 1990-1991): 155-161.

_"Dede Korkut Anlatılarının Toplumsal İşlevi", *Millî Kültür*, 91, Nisan 1992: 65-69.

_"Nasreddin Hoca Anlatıları ile Deyimler Arasında İlişki", *Kültür*, 97, Ocak-Şubat 1993: 37-39.

_"Türk Budunbilgisiyle Karikatürümüzde Saç Göstergesi", *Gül Diken*, 1, 1993: 83-101.

_"Geleneksel Manilerden Çağdaş Manilere", *Türk Kültürü Araştırmaları*, 198, 1993: 73-82.

_"Nasreddin Hoca ve Timur: Toplumsal Sorunlara Gülmece Türü Tepki", *Gül Diken*, 2, Ağustos 1993: 84-94.

_"Dede Korkut ve Oğuz Kağan'da Alplık", *Halk Ozanlarının Sesi*, 5, Aralık 1993: 36-40.

_"From People to Nation: Contunity and Change in the Turkish Lyric Poetic

Tradition", *Etnologicke Studie 1*, Kilianova, Gabriela and Eva Krekovicova, eds. *Ustav etnologie SAV, Bratislava*, 1994: 123- 132.

_"Bir Karacaoğlan Koşmasında Yiğit Tanımı", *Halk Ozanlarının Sesi*, 6, Ocak 1995: 20-25.

_"Ekinlerarası Hoşgörünün Kaynağı Olarak Halkbilgileri", *Uluslararası Hoşgörü Kongresi Bildirileri*, 1995: 93-96.

_"Nasreddin Hoca ve Timur: The Comic Mode of Reaction to Social Problems", *İpek Yolu Uluslararası Halk Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri*, Ankara 1995: 293-310.

_"Kimi Anlatılara Göre Nasreddin Hoca'nın Söylensel Nitelikleri", Koz, M.Sabri (Hazırlayan), *Nasreddin Hoca'ya Armağan*, İstanbul 1996: 169- 192.

b.Kitapları:

_(Yaşar Yeşilçay ile) *Türkiye'de Toplumsal Bilim Araştırmalarında Yaklaşımlar ve Yöntemler* (Semineri Bildirileri), Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Türk Halkbilimi Topluluğu Yayınları No. 2, Ankara 1977.

_*Bütüncül Türk Budunbilimine Doğru*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi Yayınları No. 35, Ankara 1981.

_*Structure and Function in the "Dede Korkut" Narratives*, Folklore Fellows Communications, Helsinki (yazarın 1997 yılında verdiği bilgiye göre, kitap yayında).

_*The Coherent Folkloric Experience: The Case of Turkish Folklore*, in the *Folklore of Mankind* series, Utkal University (yazarın 1997 yılında verdiği bilgiye göre, kitap yayında).

_*The Ballad of the Sad Café* (yazarın 1997 yılında verdiği bilgiye göre, kitap tamamlanmış, yayıma hazır durumda).

_*Dede Korkut'ta Renkler*, Yapı Kredi Bankası Yayınları, İstanbul, 1996.

(Judith Yarnall ile) *Poems by Karacaoğlan: A Turkish Bard*, Indiana University Press, Bloomington, 1996.

_(Johua Bear ile) *Nasreddin Hoca Folk Narratives From Turkey*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Yayınları, 1996.

Doç. Dr. M. Öcal OĞUZ
Yayın Yönetmeni